

TUTORING SZKOLNY - program pedagogiki dialogu

- Poziom rekomendacji

Program został oceniony jako spełniający standardy poziomu II

DOBRA PRAKTYKA

- Grupa docelowa

Uczniowie i nauczyciele:

- Szkół Podstawowych (z klas IV – VIII)
- Szkół Ponadpodstawowych
- Młodzieżowych Ośrodków Socjoterapii i Młodzieżowych Ośrodków Wychowawczych

- Cele programu

Program jest ukierunkowany tak, by zwiększać skuteczność edukacji poprzez:

- wzrost u uczniów wiary we własne możliwości,
- doświadczanie przez nich sprawstwa i odpowiedzialności
- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa w szkole.

Ponadto program ma na celu poprawę relacji oraz klimatu społecznego szkoły, a także rozwijanie umiejętności wychowawczych nauczycieli i zapobieganie wypaleniu zawodowemu.

- Założenia

Tutoring szkolny, jako model indywidualnej pracy z uczniem, prowadzi do rozwoju kompetencji wychowawczych nauczycieli, wspiera rozwój samodzielności, odpowiedzialności życiowej i autonomii u uczniów, pozwala też na przyjęcie przez uczniów odpowiedzialności za proces własnego rozwoju i uczenia się.

Wsparcie ze strony tutorów (mądrych dorosłych) jest wymieniane jako jedna z wiodących strategii profilaktycznych opartych na wiedzy,

posiadających mocne podstawy w koncepcjach teoretycznych wyjaśniających zachowanie człowieka. Wyniki badań wskazują, że posiadanie w wieku dorastania osobistego opiekuna (dorosłego spoza rodziny) wiąże się z mniejszym nasileniem zachowań problemowych, tj. używaniem substancji i dopuszczaniem się wykroczeń, a także z bardziej pozytywnym stosunkiem do nauki i szkoły.

Przyjmując za prof. dr hab. Ewę Filipiak perspektywę społeczno-kulturowych teorii uczenia się, wyprowadzonych z prac L.S. Wygotskiego i J.S. Brunera, zakłada się, że nauczyciele, którzy podejmą indywidualną opiekę nad uczniem będą w działaniu uczyli się jak być nauczycielem wspierającym rozwój ucznia.

Zastosowanie w praktyce dialogu pedagogicznego i refleksja nad efektami tego procesu daje nauczycielom poczucie satysfakcji, a w ten sposób obniża poziom stresu i opóźnia wypalenie zawodowe.

Teoretyczne podstawy programu Tutoringu Szkolnego odwołują się do:

- PEDAGOGIKI DIALOGU – jest to model postępowania pedagogicznego opisany przez ks. Janusza Tarnowskiego i sprawdzony w wieloletniej praktyce ALA Autorskich Liceów Artystycznych i Akademickich (www.ala.edu.pl i www.alacz.edu.pl);
- założeń filozofii personalistyczno-egzystencjalnej sformułowanej w pracach m.in.: Martina Bubera, Victora Frankla;
- psychologii humanistycznej leżącej u podstaw prac Carla Rogersa, Marshalla B. Rosenberga, a także metody Dialogu Motywującego W. Millera i S. Rollnicka.

Podstawą do opracowania i opisanie metody tutoringu szkolnego stały się 25-letnie doświadczenia ALA Autorskich Liceów Artystycznych i Akademickich we Wrocławiu i w Częstochowie. Wprowadzenie metody tutoringu szkolnego pomaga uczniom w dojrzewaniu, dochodzeniu do samodzielności, odpowiedzialności, mądrości, ułatwia planowanie i realizowanie zadań szkolnych oraz pozaszkolnych. W efekcie pracy tutora z uczniem zmieniają się relacje w szkole, poprawia się poziom poczucia bezpieczeństwa, utożsamianie się uczniów ze szkołą, co w dalszej konsekwencji prowadzi do poprawy wyników w nauce i promocji zdrowia

psychicznego. Jednym z podstawowych założeń programu jest oddziaływanie tutoringu na samych nauczycieli: doskonalenie kompetencji wychowawczych, rozwój osobowy i zawodowy, przeciwdziałanie przedwczesnemu wypaleniu zawodowemu.

- **Opis programu**

Program **Tutoringu Szkolnego** jest wprowadzany w szkole na wniosek dyrektora szkoły, po uzyskaniu zgody rady pedagogicznej. Jest wdrażany przez grupę przeszkolonych nauczycieli. Nauczyciele, psychologowie, pedagodzy szkolni, wychowawcy oraz dyrektor szkoły uczestniczą w szkoleniach prowadzonych metodami warsztatowymi dla grupy liczącej od 12 do 20 osób. Pierwszy rok wdrożenia odbywa się ze wsparciem opiekuna wdrożenia.

Kurs tutoringu I stopnia to szkolenia, które trwają 64 godziny dydaktyczne. Zazwyczaj są one realizowane w trakcie czterech dwudniowych spotkań (po 16 godzin każde). Celem szkoleń jest przygotowanie pracowników szkoły do pracy w charakterze tutora. Uczestnicy szkolenia, już po pierwszych, dwudniowych warsztatach, w ramach praktyki związanej wynikającej z założeń kursu, podejmują pracę z uczniami - swoimi podopiecznymi. Jeden tutor nie powinien mieć pod opieką więcej niż 10 uczniów. Sposób doboru tutorów i uczniów określa sama szkoła.

Wprowadzenie programu **Tutoringu Szkolnego** oznacza, że uczniowie otrzymują możliwość korzystania z indywidualnego wsparcia nauczyciela – tutora. W trakcie spotkań – tutoriali uczeń określa swoje cele oraz sposoby ich osiągnięcia, a tutor towarzyszy mu w tym procesie, odwołując się do mocnych stron i indywidualnych zasobów ucznia. Udział w programie wzmacnia autonomię ucznia i przejmowanie odpowiedzialności za własną naukę i jej wyniki. Natomiast realizacja samodzielnie wyznaczonych celów podnosi jego wiarę w siebie i we własny sukces.

Równolegle do udziału w szkoleniach i pracy z wykorzystaniem metody tutoringu szkolnego nauczyciele otrzymują **opiekę wdrożenia**, polegającą na bieżącym wsparciu superwizyjnym wdrożenia tutoringu szkolnego w danej szkole. Rekomendowane jest łączne realizowanie szkolenia i opieki merytorycznej, czyli spotkań z opiekunem wdrożenia. Do wyboru przez

PARPA

PAŃSTWOWA AGENCJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
Aleje Jerozolimskie 155, 02-326 Warszawa | fax 22 250 63 60 | tel 22 250 63 25
e-mail: parpa@parpa.pl | www.parpa.pl

szkołę pozostawia się liczbę wizyt opiekuna (10 lub 6). Każda wizyta obejmuje: tutorial (spotkanie konsultacyjne) z dyrektorem szkoły, superwizję indywidualną tutorów oraz superwizję grupową tutorów. Celem superwizji tutorskiej jest wymiana doświadczeń, poszukiwanie sposobów rozwiązywania najczęściej pojawiających się trudności i problemów, a także doskonalenie swoich kompetencji tutorskich.

Zarówno podczas kursu tutoringu jak i podczas opieki merytorycznej omawiane są zagadnienia organizacyjno-logistyczne wdrożenia programu. Prezentowane są również dobre praktyki wdrożeń.

Każdy tutor uczestniczący w programie spotyka się ze swoimi podopiecznymi na indywidualnych spotkaniach (tutorialach) co najmniej raz w miesiącu. Szkoła wprowadzająca program samodzielnie określa częstotliwość i długość spotkań, zapewnia warunki do ich prowadzenia. Na proces tutoringu składają się następujące etapy: Poznanie, Określenie Celów, Planowanie ich realizacji, Monitorowanie i Motywowanie, Ewaluacja.

Istnieje możliwość opieki merytorycznej dla szkoły, której kadra przeszła już wcześniej kurs tutoringu I stopnia (pod warunkiem, że zrealizował go Instytut Tutoringu Szkolnego).

- **Standardy realizacji**

Praca w charakterze tutora wymaga nabycia umiejętności komunikacyjnych m.in.: uważnego słuchania, zadawania pytań, odzwierciadlania, podsumowywania, rozpoznawania i nazywania uczuć, empatycznego dialogu. Niezbędna jest też samoświadomość własnych mocnych stron i ograniczeń, znaczenia postawy dialogu, umiejętności współpracy w zespole, otwartość. Dlatego program **Tutoringu Szkolnego** jest realizowany przez przeszkolonych nauczycieli, wychowawców, psychologów i pedagogów szkolnych.

Do końca roku 2018 Instytut Tutoringu Szkolnego przygotował **2 202 tutorów**. Szkolenia przygotowujące do pracy tutorskiej odbywają się w szkole, prowadzone są przez **minimum dwóch trenerów** (akredytowanych przez Instytut Tutoringu Szkolnego). Trenerzy ci tworzą ok. 40-osobową grupę starannie wyselekcjonowanych praktyków współpracujących z ITS. Trenerzy ci posiadają doświadczenie tutorskie oraz zostali przygotowani

do prowadzenia kursów m.in. w projekcie pt. „Wychować człowieka mądrego. Wprowadzenie modelu pracy wychowawczej i resocjalizacyjnej z zastosowaniem metody tutoringów szkolnego jako profilaktyki pozytywnej problemów w polskiej szkole” i posiadają doświadczenie w prowadzeniu szkoleń dla tutorów. ITS systematycznie organizuje konferencje i seminaria służące wymianie doświadczeń, ale również nieustannemu doskonaleniu kompetencji osób współpracujących w zakresie tutoringów.

Uczestnicy szkoleń zostają wyposażeni w odpowiednie narzędzia organizacyjne i diagnostyczne. Znaczącym elementem kursu tutoringów szkolnego jest przygotowanie tutorów **do nawiązywania relacji z rodzicami i budowania partnerskiego współdziałania obu stron na rzecz rozwoju ucznia.**

Program kursu tutoringów szkolnego I stopnia:

1. Wprowadzenie w tutoring i pedagogikę dialogu.
2. Trening umiejętności budowania dobrych relacji w środowisku szkolnym, w tym relacji z rodzicami.
3. Refleksja nad mocnymi stronami ucznia oraz tutora i trening umiejętności wykorzystania zasobów w pracy tutorskiej.
4. Rozwój umiejętności precyzyjnego wyznaczania celów rozwojowych oraz budowania planów i programów ich osiągnięcia.
5. Poznanie zasad towarzyszenia uczniowi w procesie tutoringów oraz monitorowania realizacji zadań i realizacji ścieżek rozwoju.
6. Trening umiejętności udzielania informacji zwrotnej i autorefleksji w procesie tutoringów. Poznanie zasad ewaluacji pracy ucznia i ewaluacji pracy tutora.
7. Trening kreatywności tutora i wdrożenie do wspierania kreatywności u wychowanka w świetle pedagogiki i psychologii twórczości.
8. Wprowadzenie w zagadnienia etyki w pracy tutora, trening umiejętności odwoływania się do wartości jako wyznaczników i narzędzi w pracy tutora.

Ważną pomocą dydaktyczną programu jest **„Poradnik Tutora Szkolnego”**, który został opracowany na potrzeby projektu „Wychować Człowieka Mądrego”. Jest dostępny w wersji elektronicznej od grudnia 2018 r. dla wszystkich tutorów przystępujących do realizacji programu.

Tutorzy w trakcie szkoleń otrzymują **materiały metodyczne**, na podstawie których pracują z podopiecznymi w szkołach.

- **Dowody jakości programu**

Program Tutoringu Szkolnego został do tej pory **skutecznie wdrożony przez ITS w 108 różnego typu placówkach oświatowych.**

W latach 2016–2018 zrealizowany został projekt pt.: „Wychować człowieka mądrego. Wprowadzenie modelu pracy wychowawczej i resocjalizacyjnej z zastosowaniem metody tutoringu szkolnego jako profilaktyki pozytywnej problemów w polskiej szkole”, **który był poddany wielostronnym badaniom ewaluacyjnym.** Przeprowadził je powołany na Uniwersytecie Humanistyczno-Przyrodniczym im. Jana Długosza w Częstochowie (w ramach umowy konsorcyjnej) zespół badawczy złożony z pracowników naukowych UJD, Dolnośląskiej Szkoły Wyższej, Uniwersytetu Śląskiego, Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej z Lublina, Uniwersytetu Opolskiego oraz Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego im. K. Pułaskiego w Radomiu we współpracy z ITS, dyrektorami i pracownikami szkół oraz placówek uczestniczących w projekcie, zespołem trenerów i opiekunów wdrożenia. W samej ewaluacji wzięli udział tutorzy i ich podopieczni, jak również chętni rodzice uczniów objętych tutoringiem.

W ww. projekcie pt.: „Wychować człowieka mądrego” uczestniczyło 79 szkół (w tym 6 Młodzieżowych Ośrodków Socjoterapii oraz 6 Młodzieżowych Ośrodków Wychowawczych). Kursy tutorskie ukończyło łącznie 1618 nauczycieli. W ramach projektu opieką tutorską zostało objętych 10 240 uczniów. Na bieżąco **monitorowany był przebieg wdrażania programu**, pojawiające się trudności i odnotowywane sukcesy. Każde realizowane szkolenie było oceniane przez uczestników pod kątem satysfakcji z udziału, nabytej wiedzy, umiejętności, jak również kompetencji trenerów. **Oceny były bardzo pozytywne.** Proces wdrażania był również monitorowany przez opiekunów wdrożenia. Na bieżąco analizowane były działania podejmowane w szkole przez tutorów – liczba wychowanków objętych tutoringiem, czas, miejsce spotkań, potrzeby tutorów, rodziców i osób zarządzających szkołą (w zakresie wdrożenia programu), a także sama efektywność wdrożenia dla tutorów i uczniów.

Podczas realizacji projektu „Wychować człowieka mądrego” podjęto się **ewaluacji szkoleń tutorskich**, które przeprowadzane były w trakcie wprowadzonego wdrożenia. To pozwoliło na dokonanie wglądu m.in. w to, w jaki sposób oceniane są przekazywane w programie kompetencje i czy te są przydatne w podczas pracy w placówce oświatowej. Zgodnie z uzyskanymi danymi badani w wysokim stopniu ocenili swój poziom satysfakcji z udziału w szkoleniu, który wzrastał wraz z kolejnymi szkoleniami. Ankietowani wysoko ocenili przydatność pozyskiwanych kompetencji, ale także przyznali, że podejmowane podczas szkoleń działania mają coraz większe przełożenie na jakość budowania relacji w szkole. Ankietowani mogli także otwarcie wyrazić swoje uwagi dotyczące szkoleń i projektu. To pozwoliło ustalić, że większość z nich wyrażała się o tym doświadczeniu pozytywnie, podkreślając jego **dobre oddziaływanie na ich osobistą praktykę zawodową, satysfakcję z pracy z podopiecznymi oraz na relacje w gronie pedagogicznym**.

- [Więcej informacji na temat programu](#)

Więcej informacji na temat programu „Tutoring Szkolny - program pedagogiki dialogu” można znaleźć na stronie www.instyttutoringuszkolnego.pl.

- [Metryczka organizacji](#)

Instytut Tutoringu Szkolnego

ul. Robotnicza 36

53-608 Wrocław

kom. 602 248 001

e-mail: biuro@tutoring.org.pl

www.instyttutoringuszkolnego.pl

